

Streszczenie

Niniejsza praca doktorska poświęcona jest bohaterkom literackim, których działania stanowią przykład przekraczania norm społecznych i moralnych, a także ról płciowych. Analiza opowiadań Jules'a Barbeya d'Aureilly'ego z tomu *Diabła sprawy*, powieści Alexandre Dumasa (ojca) *Trzej muszkietierowie*, dramatu Jeana Anouilha *Medea* oraz powieści filozoficznej Simone de Beauvoir *L'Invitée* służy poparciu tezy zawartej w tytule rozprawy, którą jest myśl, iż zbrodnie oraz intrygi służyły jako strategie emancypacyjne. Kobiety, których wolność i możliwość samostanowienia były przez wieki ograniczane przez system patriarchalny sięgały po radykalne środki, aby odzyskać władzę i sprawczość nad własnym losem.

Na pracę doktorską składają się dwa rozdziały. Pierwszy, teoretyczny, koncentruje się na przedstawieniu sytuacji kobiet w systemie patriarchalnym oraz ukazaniu, w jaki sposób system ten był opresyjny oraz jak towarzysząca mu mizoginia przyczyniła się do zakorzenienia w kulturze stereotypowych wizerunków kobiecości – łagodnej Kobiety Anioła i demonicznej *femme fatale*. Rozdział prezentuje liczne, wywodzące się z historii i kultury, przykłady kobiet przekraczających desygnowane role płciowe, również poprzez zachowania kryminalne, a przywoływane opinie takich teoretyków jak Pierre Bourdieu, Julia Kristeva, czy Maria Janion pozwalają uzasadnić tezę, iż kobiety często zostają przestępczyniami, dlatego że odmawiają poddania się społecznej presji związanej z ich płcią.

Rozdział drugi składa się z czterech podrozdziałów, z których każdy poświęcony jest analizie jednej bohaterki literackiej: Hauteclaire Stassin z opowiadania Barbeya d'Aureilly'ego, Milady de Winter z powieści Dumasa, Medei z dramatów Anouilha i Eurypidesa oraz Françoise z powieści Simone de Beauvoir. Choć każda z kobiet ma inną historię i kierują nią inne motywacje łączy je niezgoda na realizowanie narzuconych przez społeczeństwo ról. W imię owego sprzeciwu dokonują przekroczenia granic, podejmując działania sprzeczne ze stereotypem swojej płci.

Praca o wyraźnie interdyscyplinarnym profilu stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób zbrodnia i intryga pozwalają na odzyskanie przez kobiety (różnie pojmowanej) wolności oraz możliwości samostanowienia.

Słowa kluczowe: zbrodnia, intryga, kobieta, emancypacja, patriarchy, zło, płęć